

DR. KARDOS TALBOT BÉLA

1902 - 1974

A külföldön élő magyarság egyik legértékesebb tagját vesztette el Kardos Béla halálával. A veszteség igazán az egész magyarságé, mert az elhunyt életének utolsó percéig a magyar ügyet szolgálta, ritka önzetlenséggel, példás hűséggel.

1927 februárjában lépett közszolgálatba a Teleki Pál Intézetben, amelynek 1935-ben helyettes igazgatója lett. E nyolc év folyamán egy évet töltött a Harvard és Wisconsin egyetemeken, mint Rockefeller ösztöndíjas. 1935-től 1938-ig a Nepszövetség pénzügyi megbízottjának, Royall Taylernek a titkára, utána három évig az Országos Mezőgazdasági Kamara közgazdásza. 1941-től a Földművelésügyi Miniszteriumban találjuk, s. titkártól miniszteri oszt. tanácsosi minőségekben szolgálva Teleki Mihály, Bánffy Dániel, Pálffy Fidél, Nagy Imre, Dobi István, Kovács Béla és Báránys Károly minisztereket — egész kis történelem ez a névsor is — a közgazdasági, érdekképviselői, elnöki és szövetkezeti osztályokon.

1947-ben egyike lett az Egyesült Nemzetek első magyar tisztviselőinek, annak élelmezési és földművelési szervezetében (FAO), innen kerül Washingtonba, mint a kongresszusi könyvtár szláv és kelet európai osztályainak tanácsosa. Negyvenötévi közszolgálatának utolsó 17 évét a Voice of America-nál tölti 1972-ben történt nyugalomba vonulásáig.

Nyugalom és Kardos Béla azonban összeférhetetlen fogalmak. Ahogy közszolgálati éveiben állandóan írt, szerkesztett, előadott — ezekben az években sokszor írói neveket használva, mint Joseph Ostrovsky, G. H. Sikorsky, Miroslav Lazarovich — úgy nyugdíjas állapotában is mindenütt ott találjuk, ahol magyar munka folyik. Az Árpád Akadémia, Mécs László költészetének rehabilitása, az Egyesült Magyar Alap, az Amerikai Magyar Szövetség Washingtoni Osztálya, a külügyi Koordináció Bizottsága mellett legtöbb idejét a "Studies for a New Central Europe" washingtoni szerkesztői munkája foglalta le, a "Studies" nemrég megjelent, könyvnek is beillő kettős számát "Normalization and Security in Central Europe or a Second Yalta" c. sokat mondó cím alatt, mint külön szerkesztő, ő állította össze. Ezzel, s a korábbi számban írt "Blueprint for a New Central Europe" c. műveivel mara-

dandóan hasznos szerszámot adott nemcsak a magyar, de a szomszéd népek képviselőinek a kezébe is, remélhetőleg a külügyi hivatalok is felfigyelnek adataira és javaslataira.

Legutóbbi terve szerint a közép-európai népek amerikai szervezeteinek együttműködését kívánta megszervezni a Lengyel-Magyar Világszövetség főttkári székéből. E tárgyban meghirdetett előadását már nem tarthatja meg a május 25-i chicagói gyűlésen.

De maradt utána bevégezetlen munka egyébként is. Kiadásra várnak "A dunai nemzetek száz éve 1867-1967", a "Választások, pártok, kormányok a dunai államokban 1867-1967" c. művei, egyenként 500 oldal. "Szabó Dezső és életműve", egy breviárium, 580 oldalas kézírata; "A teljes ember és művészete, különös tekintettel a magyar irodalomra" 200 oldal; "Symbolics of Worldliterature, Symbols of Tragedy, Wholeness and Holiness" c. műve két kötetre tervezve — magyarul is megírva — kiadóink figyelmére apellálnak. E sorok írója a művek jórészét kéziratban ismerve lelkiismereti kötelességének tartja arra figyelmeztetni, hogy milyen közérdekben áll, hogy e művek egyszer az olvasó közönség elé kerüljenek.

Kardos Béla pótolhatatlan ürt hagy maga után. Azok az élmények és tapasztalatok, amelyeket a Wesselényi Reform Klubtól kezdve a Bartha Miklós Társaságon át, Szabó Dezső közvetlen körében, az 1938-as Körben, Teleki Pál bizalmából a komáromi tárgyalásokon, majd ezek sikertelensége után Esterházy János társaságában Cianoval folytatott bizalmas tárgyalásokon szerzett, ritkán jutnak egy ember osztályrészéül. Ő nem fukarkodott tapasztalatait értékesítésében. Minden munkájának háttérében ezek az élmények állanak, irányító és meghatározó érvénnyel.

Harvardi tartózkodása idején ismerkedett meg Armstrong Edith-tel, odaadóan hűséges élettársával. Két lányuk közül egyik Ausztráliában, másik Vermontban (USA) él. Középszkoláit a pozsonyi Ev. Gimnáziumban végezte; nem "öreg", de mint mondani szokta "ös-cserkész" volt a koronázó városban; a budapesti Közgazdasági Egyetemen doktorált. 1902 márc. 1-én született Kismartonban, 1974 ápr. 30-án halt meg, röviddel egy súlyos operáció után, Washingtonban.

Emléke élni fog mindazok szívében, akik valaha is kapcsolatba juthattak ezzel a magyarabb magyar, emberebb emberrel, akit Kardos Béla néven ismertünk és szerettünk.

